

ΚΛΕΩΝΙΔΟΥ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΑΡΜΟΝΙΚΗ

Ἀρμονική ἐστὶν ἐπιστήμη θεωρητική τε καὶ πρακτική τῆς τοῦ ἡρμοσμένου φύσεως. ἡρμοσμένον δὲ τὸ ἐκ φθόγγων τε καὶ διαστημάτων ποιὰν τάξιν ἔχόντων συγκείμενον. μέρη δὲ αὐτῆς ἐστὶν ἑπτὰ· περὶ φθόγγων, περὶ διαστημάτων, περὶ γενῶν, περὶ συστήματος, περὶ τόνου, περὶ μεταβολῆς, περὶ μελοποιίας. φθόγγος μὲν οὖν ἐστὶ φωνῆς πτώσις ἐμμελῆς ἐπὶ μίαν τάσιν.

διάστημα δὲ τὸ περιεχόμενον ὑπὸ δύο φθόγγων ἀνομοίων ὀξύτητι καὶ βαρύτητι.

γένος δὲ ἐστὶ ποιὰ τεττάρων φθόγγων διαίρεσις.

σύστημα δὲ ἐστὶ τὸ ἐκ πλειόνων ἢ ἐνὸς διαστημάτων συγκείμενον.

τόνος δὲ ἐστὶ τόπος τις τῆς φωνῆς δεκτικὸς συστήματος ἀπλατῆς.

μεταβολὴ δὲ ἐστὶν ὁμοίου τινὸς εἰς ἀνόμοιον τόπον μετάθεσις.

μελοποιία δὲ ἐστὶ χρῆσις τῶν ὑποκειμένων τῇ ἀρμονικῇ πραγματεία πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐκάστης ὑποθέσεως.

Ταῦτα δὲ θεωρεῖται ἐν φωνῆς ποιότητι, ἣς κινήσεις εἰσὶ δύο, ἡ μὲν συνεχῆς τε καὶ λογικὴ καλουμένη, ἡ δὲ διαστηματικὴ τε καὶ μελωδική. ἡ μὲν οὖν συνεχῆς κίνησις τῆς φωνῆς τάς τε ἐπιτάσεις καὶ τὰς ἀνέσεις ἀφανῶς ποιεῖται μηδαμοῦ ἴσταμένη ἢ μέχρι σιωπῆς. ἡ δὲ διαστηματικὴ κίνησις τῆς φωνῆς ἐναντίως κινεῖται τῇ συνεχεῖ· μονὰς τε γὰρ ποιεῖ καὶ τὰς μεταξὺ τούτων διαστάσεις, ἐναλλάξ αὐτῶν ἐκάτερον τιθεῖσα. τὰς μὲν οὖν μονὰς τάσεις καλοῦμεν, τὰς δὲ μεταβάσεις τὰς ἀπὸ τάσεων ἐπὶ τάσεις διαστήματα. τὰ δὲ ποιοῦντα τὴν τῶν τάσεων διαφορὰν ἐπίτασις ἐστὶ καὶ ἄνεσις, ἀποτέλεσμα δὲ τούτων ὀξύτης καὶ βαρύτης. τὸ μὲν γὰρ δι' ἐπιτάσεως γινόμενον εἰς ὀξύτητα ἄγει, τὸ δὲ δι' ἀνέσεως εἰς βαρύτητα. καὶ ὀξύτης μὲν οὖν ἐστὶ τὸ δι' ἐπιτάσεως γινόμενον ἀποτέλεσμα, βαρύτης δὲ τὸ δι' ἀνέσεως. ____ ἀμφοῖν γὰρ συμβέβηκε τὸ τετάσθαι. καλοῦνται δὲ αἱ τάσεις καὶ φθόγγοι· τάσεις μὲν ἀπὸ τῶν καθαπτῶν ὀργάνων παρὰ τὸ τετάσθαι, φθόγγοι δέ, ἐπεὶ ὑπὸ φωνῆς ἐνεργοῦνται. φθόγγοι δὲ εἰσὶ τῇ μὲν τάσει ἄπειροι, τῇ δὲ δυνάμει καθ' ἕκαστον γένος δεκαοκτώ.

Γένη δὲ ἐστὶ τρία, διάτονον, χρῶμα, ἀρμονία. καὶ μελωδεῖται τὸ μὲν διάτονον ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ τόνον καὶ τόνον καὶ ἡμιτόνιον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξὺ ἐναντίως κατὰ ἡμιτόνιον καὶ τόνον καὶ τόνον, τὸ δὲ χρῶμα ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ τριημιτόνιον καὶ ἡμιτόνιον καὶ ἡμιτόνιον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξὺ ἐναντίως κατὰ ἡμιτόνιον καὶ ἡμιτόνιον καὶ τριημιτόνιον, ἡ δὲ ἀρμονία ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ δίτονον καὶ δίεςιν καὶ δίεςιν, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξὺ ἐναντίως κατὰ δίεςιν καὶ δίεςιν καὶ δίτονον.

Εἰσὶ δὲ οἱ μὲν ἐν τῷ διατόνῳ φθόγγοι οἷδε·

προσλαμβανόμενος
ὑπάτη ὑπάτων
παρυπάτη ὑπάτων
λιχανὸς ὑπάτων διάτονος
ὑπάτη μέσων
παρυπάτη μέσων
λιχανὸς μέσων διάτονος
μέση
τρίτη συνημμένων
παρανήτη συνημμένων διάτονος
νήτη συνημμένων
παραμέση
τρίτη διεzeugμένων
παρανήτη διεzeugμένων διάτονος
νήτη διεzeugμένων
τρίτη ὑπερβολαίων
παρανήτη ὑπερβολαίων διάτονος
νήτη ὑπερβολαίων.
Ἐν δὲ χρώματι οἶδε·
προσλαμβανόμενος
ὑπάτη ὑπάτων
παρυπάτη ὑπάτων
λιχανὸς ὑπάτων χρωματική
ὑπάτη μέσων
παρυπάτη μέσων
λιχανὸς μέσων χρωματική
μέση
τρίτη συνημμένων
παρανήτη συνημμένων χρωματική
νήτη συνημμένων
παραμέση
τρίτη διεzeugμένων
παρανήτη διεzeugμένων χρωματική
νήτη διεzeugμένων
τρίτη ὑπερβολαίων
παρανήτη ὑπερβολαίων χρωματική
νήτη ὑπερβολαίων.
Ἐν δὲ ἀρμονίᾳ οἶδε·
προσλαμβανόμενος
ὑπάτη ὑπάτων
παρυπάτη ὑπάτων
λιχανὸς ὑπάτων ἐναρμόνιος
ὑπάτη μέσων
παρυπάτη μέσων
λιχανὸς μέσων ἐναρμόνιος
μέση
τρίτη συνημμένων ἐναρμόνιος
παρανήτη συνημμένων ἐναρμόνιος
νήτη συνημμένων
παραμέση
τρίτη διεzeugμένων ἐναρμόνιος
παρανήτη διεzeugμένων ἐναρμόνιος

νήτη διεζευγμένων
τρίτη ὑπερβολαίων ἐναρμόνιος
παρανήτη ὑπερβολαίων ἐναρμόνιος
νήτη ὑπερβολαίων.

Κατὰ δὲ μίξιν τῶν γενῶν οἶδε·
προσλαμβανόμενος

ὑπάτη ὑπάτων

παρυπάτη ὑπάτων

λιχανὸς ὑπάτων ἐναρμόνιος

λιχανὸς ὑπάτων χρωματική

λιχανὸς ὑπάτων διάτονος

ὑπάτη μέσων

παρυπάτη μέσων

λιχανὸς μέσων ἐναρμόνιος

λιχανὸς μέσων χρωματική

λιχανὸς μέσων διάτονος

μέση

τρίτη συνημμένων

παρανήτη συνημμένων ἐναρμόνιος

παρανήτη συνημμένων χρωματική

παρανήτη συνημμένων διάτονος

νήτη συνημμένων

παραμέση

τρίτη διεζευγμένων

παρανήτη διεζευγμένων ἐναρμόνιος

παρανήτη διεζευγμένων χρωματική

παρανήτη διεζευγμένων διάτονος

νήτη διεζευγμένων

τρίτη ὑπερβολαίων

παρανήτη ὑπερβολαίων ἐναρμόνιος

παρανήτη ὑπερβολαίων χρωματική

παρανήτη ὑπερβολαίων διάτονος

νήτη ὑπερβολαίων.

τῶν δὲ ἐξηριθμημένων φθόγγων οἱ μὲν εἰσιν ἐστῶ-
τες, οἱ δὲ κινούμενοι. ἐστῶτες μὲν οὖν εἰσιν, ὅσοι ἐν
ταῖς τῶν γενῶν διαφοραῖς οὐ μεταπίπτουσιν, ἀλλὰ μέ-
νουσιν ἐπὶ μιᾷς τάσεως. κινούμενοι δέ, ὅσοι τοῦναν-
τίον πεπόνθασιν· ἐν γὰρ ταῖς τῶν γενῶν διαφοραῖς
μεταβάλλουσι καὶ οὐ μένουσιν ἐπὶ μιᾷς τάσεως. εἰσὶν
οὖν οἱ μὲν ἐστῶτες ὀκτὼ οἶδε· προσλαμβανόμενος, ὑπάτη
ὑπάτων, ὑπάτη μέσων, μέση, νήτη συνημμένων, παρα-
μέση, νήτη διεζευγμένων, νήτη ὑπερβολαίων· κινούμε-
νοι δὲ οἱ ἀνὰ μέσον τούτων πάντες.

τῶν δὲ ἐστώτων οἱ μὲν εἰσι βαρύπυκνοι, οἱ δὲ
ἄπυκνοι καὶ περιέχοντες τὰ τέλεια συστήματα. βαρύ-
πυκνοι μὲν οὖν εἰσι πέντε οἶδε· ὑπάτη ὑπάτων, ὑπάτη
μέσων, μέση, παραμέση, νήτη διεζευγμένων. ἄπυκνοι δὲ
καὶ περιέχοντες τὰ τέλεια συστήματα οἱ λοιποὶ τρεῖς
οἶδε· προσλαμβανόμενος, νήτη συνημμένων, νήτη ὑπερ-
βολαίων.

τῶν δὲ κινουμένων οἱ μὲν εἰσι μεσόπυκνοι, οἱ δὲ
ὀξύπυκνοι, οἱ δὲ διάτονοι. μεσόπυκνοι μὲν οὖν εἰσι

πέντε οἶδε· παρυπάτη ὑπάτων, παρυπάτη μέσων, τρίτη
 συνημμένων, τρίτη διεξευγμένων, τρίτη ὑπερβολαίων.
 ὀξύπυκνοι δὲ ὁμοίως κατὰ γένος πέντε, ἐν μὲν ἀρμονίᾳ
 οἱ ἐναρμόνιοι, ἐν δὲ χρώματι οἱ χρωματικοί· τὸ γὰρ
 διάτονον οὐ μετέχει πυκνοῦ. εἰσὶν οὖν οἱ μὲν ἐν τῇ
 ἀρμονίᾳ οἶδε· λιχανὸς ὑπάτων ἐναρμόνιος, λιχανὸς μέσων
 ἐναρμόνιος, παρανήτη συνημμένων ἐναρμόνιος, παρα-
 νήτη διεξευγμένων ἐναρμόνιος, παρανήτη ὑπερβολαίων
 ἐναρμόνιος. ἐν δὲ τῷ χρώματι οἶδε· λιχανὸς ὑπάτων
 χρωματική, λιχανὸς μέσων χρωματική, παρανήτη συνημ-
 μένων χρωματική, παρανήτη διεξευγμένων χρωματική,
 παρανήτη ὑπερβολαίων χρωματική. οἱ δὲ διατόνοι οἶδε·
 λιχανὸς ὑπάτων διάτονος, λιχανὸς μέσων διάτονος, πα-
 ρανήτη συνημμένων διάτονος, παρανήτη διεξευγμένων
 διάτονος, παρανήτη ὑπερβολαίων διάτονος.
 Τῶν δὲ διαστημάτων διαφοραὶ εἰσι πέντε, ἥ τε
 μεγέθει ἀλλήλων διαφέρει καὶ ἥ κατὰ γένος καὶ ἥ τὰ
 σύμφωνα τῶν διαφώνων καὶ ἥ τὰ σύνθετα τῶν ἀσυν-
 θέτων καὶ ἥ τὰ ῥητὰ τῶν ἀλόγων. ἡ μὲν οὖν κατὰ
 μέγεθος ἐστὶ, καθ' ἣν ἂν μὲν ἐστὶ μείζονα τῶν διαστη-
 μάτων, ἂν δὲ ἐλάττωνα, οἷον δίτονον, τόνο, ἡμιτόνιον,
 διὰ τεσσάρων, διὰ πέντε, διὰ πασῶν καὶ τὰ ὅμοια.
 ἡ δὲ κατὰ γένος, καθ' ἣν ἂν μὲν ἐστὶ τῶν διαστημάτων
 διατονικά, ἂν δὲ χρωματικά, ἂν δὲ ἐναρμόνια. ἡ δὲ
 τοῦ συμφώνου, καθ' ἣν ἂν μὲν ἐστὶ τῶν διαστημάτων
 σύμφωνα, ἂν δὲ διάφωνα. σύμφωνα μὲν οὖν ἐστὶ διὰ
 τεσσάρων, διὰ πέντε, διὰ πασῶν καὶ τὰ ὅμοια. διάφωνα
 δὲ τὰ ἐλάττωνα τοῦ διὰ τεσσάρων πάντα καὶ τὰ μεταξὺ
 τῶν συμφώνων πάντα. ἐλάττω μὲν οὖν ἐστὶ τοῦ διὰ
 τεσσάρων δέσις, ἡμιτόνιον, τόνο, δίτονον, μεταξὺ δὲ
 τῶν συμφώνων τρίτονον, τετράτονον, πεντάτονον καὶ
 τὰ ὅμοια. ἐστὶ δὲ συμφωνία μὲν κρᾶσις δύο φθόγγων,
 ὀξύτερου καὶ βαρυτέρου· διαφωνία δὲ τοῦναντίον δύο
 φθόγγων ἀμιξίᾳ, ὥστε μὴ κραθῆναι, ἀλλὰ τραχυνθῆναι
 τὴν ἀκοήν. ἡ δὲ τοῦ συνθέτου ἐστὶ διαφορά, καθ'
 ἣν ἂν μὲν ἐστὶ τῶν διαστημάτων ἀσύνθετα, ἂν δὲ σύν-
 θετα. ἀσύνθετα μὲν οὖν διαστήματά ἐστὶ τὰ ὑπὸ τῶν
 ἐξῆς φθόγγων περιεχόμενα, οἷον ὑπάτης καὶ παρυπάτης,
 καὶ λιχανοῦ καὶ μέσης· ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν λοι-
 πῶν διαστημάτων. σύνθετα δὲ τὰ ὑπὸ τῶν μὴ ἐξῆς, οἷον
 μέσης καὶ παρυπάτης, μέσης καὶ νήτης, παραμέσης καὶ
 ὑπάτης. ἐστὶ δὲ τινὰ κοινὰ συνθέτου καὶ ἀσυνθέτου
 διαστήματα, τὰ ἀπὸ ἡμιτονίου μέχρι διτόνου. τὸ μὲν
 γὰρ ἡμιτόνιον ἐστὶν ἐν ἀρμονίᾳ σύνθετον, ἐν δὲ χρώ-
 ματι καὶ διατόνῳ ἀσύνθετον· ὁ τόνο, ἐν μὲν χρώματι
 σύνθετος, ἐν δὲ διατόνῳ ἀσύνθετος· τὸ τριημιτόνιον
 ἐν μὲν χρώματι ἀσύνθετον, ἐν δὲ διατόνῳ σύνθετον·
 τὸ δίτονον ἐν μὲν ἀρμονίᾳ ἀσύνθετον, ἐν δὲ χρώματι
 καὶ διατόνῳ σύνθετον. τὰ δὲ ἐλάττω τοῦ ἡμιτονίου
 πάντα ἐστὶν ἀσύνθετα· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μείζω τοῦ δι-
 τόνου πάντα σύνθετα. ἡ δὲ τοῦ ῥητοῦ καὶ ἀλόγου
 διαφορά ἐστὶ, καθ' ἣν τῶν διαστημάτων ἂν μὲν ἐστὶ

ρήτά, ἃ δ' ἄλογα. ῥητὰ μὲν οὖν ἐστίν, ὧν οἶόν τέ ἐστι τὰ μεγέθη ἀποδιδόναι, οἶον τόνον, ἡμιτόνιον, δίτονον, τρίτονον καὶ τὰ ὅμοια· ἄλογα δὲ τὰ παραλλάττοντα ταῦτα τὰ μεγέθη ἐπὶ τὸ μείζον ἢ ἐπὶ τὸ ἔλαττον ἀλόγῳ τινὶ μεγέθει.

Γένη δέ ἐστι τρία τὰ προειρημένα. πᾶν οὖν ἔσται μέλος ἥτοι διατονικὸν ἢ χρωματικὸν ἢ ἐναρμόνιον ἢ κοινὸν ἢ μικτὸν ἐκ τούτων. διατονικὸν μὲν οὖν ἐστὶ τὸ τῇ διατονικῇ διαιρέσει χρώμενον, χρωματικὸν δὲ τὸ τῇ χρωματικῇ, ἐναρμόνιον δὲ τὸ τῇ ἐναρμονίῳ. κοινὸν δὲ τὸ ἐκ τῶν ἐστώτων συγκείμενον, μικτὸν δὲ τό, ἐν ᾧ δύο ἢ τρεῖς χαρακτῆρες γενικοὶ ἐμφαίνονται, οἶον διατόνου καὶ χρώματος ἢ διατόνου καὶ ἀρμονίας ἢ χρώματος καὶ ἀρμονίας ἢ καὶ διατόνου καὶ χρώματος καὶ ἀρμονίας. γίνονται δὲ αἱ τῶν γενῶν διαφοραὶ παρὰ τοὺς κινουμένους τῶν φθόγγων· κινεῖται δὲ ἡ μὲν λιχανὸς ἐν τονιαίῳ τόπῳ, ἡ δὲ παρυπάτη ἐν διεσιαίῳ. λιχανὸς μὲν οὖν ἐστὶν ὀξυτάτη ἢ τόνον ἀπὸ τοῦ ἐτέρου ἀπέχουσα τῶν τὸ τετράχορδον περιεχόντων, βαρυτάτη δὲ ἡ δίτονον. ὁμοίως δὲ καὶ παρυπάτη ἐστὶ βαρυτάτη μὲν ἢ διέσιν ἀπὸ τοῦ βαρυτέρου τῶν τὸ τετράχορδον περιεχόντων ἀπέχουσα, ὀξυτάτη δὲ ἡ ἡμιτόνιον ἀπέχουσα.

Χρόα δέ ἐστι γένους εἰδικὴ διαίρεσις. χροαὶ δὲ εἰσιν αἱ ῥηταὶ καὶ γνώριμοι ἕξ, ἀρμονίας μία, χρώματος τρεῖς, διατόνου δύο.

ἡ μὲν οὖν τῆς ἀρμονίας τῇ αὐτοῦ τοῦ γένους διαιρέσει κέχρηται· μελωδεῖται γὰρ κατὰ διέσιν καὶ διέσιν τὴν ἴσην καὶ δίτονον.

τῶν δὲ χρωματικῶν διαιρέσεων βαρυτάτη μὲν ἐστὶν ἡ τοῦ μαλακοῦ χρώματος χροα· μελωδεῖται δὲ κατὰ διέσιν τριτημόριον τόνου καὶ διέσιν τὴν ἴσην καὶ τὸ ἴσον τόνῳ καὶ τῷ ἡμίσει καὶ τρίτῳ· τὸ δὲ ἡμιόλιον κατὰ διέσιν ἡμιόλιον τῆς ἐναρμονίου διέσεως καὶ διέσιν τὴν ἴσην καὶ ἐπὶ τεταρτημορίων διέσεων ἀσύνθετον διάστημα. τὸ δὲ τονιαῖον χρῶμα τῇ αὐτῇ τοῦ γένους χροᾷ κέχρηται· μελωδεῖται γὰρ κατὰ ἡμιτόνιον καὶ ἡμιτόνιον καὶ τριημιτόνιον. κέκληται δὲ τὰ εἰρημένα χρώματα ἀπὸ τῶν ἐνυπαρχόντων αὐτοῖς πυκνῶν· τό τε γὰρ τονιαῖον ἀπὸ τοῦ ἐνυπάρχοντος αὐτῷ κατὰ σύνθεσιν τόνου, καὶ ἡμιόλιον ἀπὸ τῶν ἐνυπαρχουσῶν αὐτῷ διέσεων, ἡμιολίων τῶν ἐναρμονίων διέσεων, μαλακὸν δὲ τὸ τοῦ ἐλαχίστου πυκνοῦ ὡσαύτως χρῶμα, ἐπειδὴ τὸ ἐν αὐτῷ πυκνὸν ἀνιέται τε καὶ ἐκλύεται.

τῶν δὲ διατονικῶν διαιρέσεων τὸ μὲν διάτονον μαλακὸν καλεῖται, τὸ δὲ σύντονον. ἡ μὲν οὖν τοῦ μαλακοῦ διατόνου χροᾷ μελωδεῖται κατὰ ἡμιτόνιον καὶ τριῶν διέσεων ἀσύνθετον διάστημα καὶ πέντε διέσεων ὁμοίως ἀσύνθετον διάστημα. ἡ δὲ τοῦ συντόνου διατόνου τῇ αὐτῇ τοῦ γένους ἐπικοινωνεῖ διαιρέσει· μελωδεῖται γὰρ καθ' ἡμιτόνιον καὶ τόνον καὶ τόνον.

δείκνυνται δὲ καὶ δι' ἀριθμῶν αἱ χροαὶ τὸν τρόπον τοῦτον. ὑποτίθεται γὰρ ὁ τόνος εἰς δώδεκά τινα ἐλά-

χιστα μόρια διαιρούμενος, ὧν ἕκαστον δωδεκατημόριον τόνου καλεῖται· ἀναλόγως δὲ τῷ τόνῳ καὶ τὰ λοιπὰ διαστήματα· τὸ μὲν γὰρ ἡμιτόνιον εἰς ἕξ δωδεκατημόρια, ἡ δὲ δίεσις ἡ μὲν τεταρτημόριος εἰς τρία, ἡ δὲ τριτημόριος εἰς τέσσαρα, ὅλον δὲ τὸ διὰ τεσσάρων εἰς τριάκοντα. ἡ μὲν οὖν ἁρμονία μελωδηθήσεται κατὰ τριῶν δωδεκατημορίων μέγεθος καὶ γ καὶ κδ, τὸ δὲ μαλακὸν χρῶμα κατὰ δ καὶ δ καὶ κβ, τὸ δὲ ἡμιόλιον χρῶμα κατὰ τέτταρα ἡμισυ καὶ δς καὶ κα, τὸ δὲ τονιαῖον χρῶμα κατὰ καὶ καὶ ιη, τὸ δὲ μαλακὸν διάτονον κατὰ καὶ θ καὶ ιε, τὸ δὲ σύντονον κατὰ καὶ ιβ καὶ ιβ. Τῶν δὲ συστημάτων διαφοραὶ εἰσιν ἑπτὰ. τέσσαρες μὲν αἱ αὐταὶ τοῖς διαστήμασιν, ἥ τε κατὰ μέγεθος καὶ ἡ κατὰ γένος καὶ ἡ τοῦ συμφώνου καὶ διαφώνου καὶ ἡ τοῦ ῥητοῦ καὶ ἀλόγου· τρεῖς δὲ ἴδιαι τῶν συστημάτων διαφοραὶ εἰσιν, ἡ τοῦ ἐξῆς καὶ ὑπερβατοῦ καὶ ἡ τοῦ συνημένου καὶ διεζευγμένου καὶ ἡ τοῦ ἀμεταβόλου καὶ ἐμμεταβόλου. μεγέθει μὲν οὖν διαφέρει τὰ μείζω συστήματα τῶν ἐλαττόνων καθάπερ τὸ διὰ πασῶν τοῦ τριτόνου ἢ διαπέντε ἢ διὰ τεσσάρων ἢ τῶν ὁμοίων. γένει δὲ τὰ διατονικὰ τῶν ἑναρμονίων ἢ χρωματικῶν, ἢ τὰ χρωματικὰ ἢ ἑναρμόνια τῶν λοιπῶν. τῇ δὲ τοῦ συμφώνου καὶ διαφώνου διοίσει τὰ ὑπὸ τῶν συμφώνων φθόγγων περιεχόμενα τῶν ὑπὸ διαφώνων. σύμφωνα δὲ ἐστὶν ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ συστήματι ἕξ· ἐλάχιστον μὲν τὸ διὰ τεσσάρων, τόνων δύο ἡμίσεος, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ ὑπάτην μέσων· δεύτερον δὲ τὸ διὰ πέντε, τόνων τριῶν ἡμίσεος, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ ὑπάτην μέσων· τρίτον δὲ τὸ διὰ πασῶν, τόνων ἕξ, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ μέσην· τέταρτον δὲ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων, τόνων ὀκτὼ καὶ ἡμίσεος, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην συνημμένων ἢ παρανήτην διεζευγμένων διάτονον· πέμπτον τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε, τόνων ἑννέα ἡμίσεος, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην διεζευγμένων· ἕκτον τὸ δις διὰ πασῶν, τόνων δώδεκα, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην ὑπερβολαίων. τὸ δὲ συνημμένον σύστημα πρόεισι μέχρι τετάρτου συμφώνου· πρῶτον γὰρ ἐν αὐτῷ τὸ διὰ τεσσάρων, δεύτερον τὸ διὰ πέντε, τρίτον τὸ διὰ πασῶν, τέταρτον τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων. ὁ δὲ τῆς φωνῆς τόπος αὐξεται μέχρι τοῦ ὀγδόου συμφώνου, ὅπερ ἐστὶ δις διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων καὶ δις διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε. διάφωνα δὲ ἐστὶ τὰ τε ἐλάττω τῶν διὰ τεσσάρων καὶ μεταξὺ τῶν εἰρημένων συμφώνων πάντα.

Γίνεται δὲ καὶ σχήματα τοῦ αὐτοῦ μεγέθους ἐκ τῶν αὐτῶν ἀσυνθέτων συγκεείμενα καὶ ἀριθμοῦ, εἰ ἡ τάξις αὐτῶν ἀλλοιώσιν λάβοι ἐνυπάρχοντός τινος ἀνομοίου· τὰ γὰρ ἐξ ἴσων πάντων ἢ ὁμοίων σχημάτων ἀλλοιώσιν οὐ ποιεῖ. τοῦ μὲν οὖν διὰ τεσσάρων τρία ἐστὶν εἶδη. πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμε-

νον, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ ὑπάτην μέσων·
 δεύτερον τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων περιεχόμενον, οἷόν ἐστι
 τὸ ἀπὸ παρυπάτης ὑπάτων ἐπὶ παρυπάτην μέσων· τρί-
 τον δὲ τὸ ὑπὸ ὀξυπύκνων περιεχόμενον, οἷόν ἐστι τὸ
 ἀπὸ λιχανοῦ ὑπάτων ἐπὶ λιχανὸν μέσων. ἐν μὲν οὖν
 ἀρμονία καὶ χρώματι πρὸς τὴν τοῦ πυκνοῦ σχέσιν τὰ
 σχήματα τῶν συμφώνων λαμβάνεται, ἐν δὲ διατόνῳ ἐπὶ
 πυκνοῦ οὐ γίνεται· διαιρεῖται δὲ τὸ γένος τοῦτο εἰς
 ἡμιτόνια καὶ τόνους. ὑπάρχει δὲ ἐν τῇ διὰ τεσσάρων
 συμφωνία ἡμιτόνιον μὲν ἓν, τόνοι δὲ δύο· ὁμοίως δὲ
 καὶ τῷ διὰ πέντε ἡμιτόνιον μὲν ἓν, τόνοι δὲ τρεῖς· ἐν
 δὲ τῷ διὰ πασῶν ἡμιτόνια μὲν δύο, τόνοι δὲ πέντε·
 πρὸς δὲ τὴν τῶν ἡμιτονίων σχέσιν τὰ σχήματα θεωρεῖ-
 ται. τοῦ οὖν διὰ τεσσάρων πρῶτον μὲν ἐστὶν εἶδος, οὗ
 τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ βαρὺ τῶν τόνων κεῖται, δεύτερον
 δέ, οὗ πρῶτον ἐπὶ τὸ ὀξύ, τρίτον, οὗ μέσον τῶν τόνων.
 ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὁμοίως τοῖς λοιποῖς γένεσιν ἀπὸ τῶν
 αὐτῶν φθόγγων ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς.
 τοῦ δὲ διὰ πέντε τέσσαρά ἐστι σχήματα. πρῶτον
 μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ πρῶτος ὁ
 τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ παρα-
 μέσῃ. δεύτερον δὲ τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων περιεχόμενον,
 οὗ δεύτερος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστιν ἀπὸ παρυπάτης
 μέσων ἐπὶ τρίτην διεζευγμένων. τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὀξυ-
 πύκνων περιεχόμενον, οὗ τρίτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ·
 ἔστι δὲ ἀπὸ λιχανοῦ μέσων ἐπὶ παρανήτην διεζευγμένων.
 τέταρτον τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ πρῶτος
 ὁ τόνος ἐπὶ τὸ βαρὺ· ἔστι δὲ ἀπὸ μέσης ἐπὶ νήτην
 διεζευγμένων ἢ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ ὑπάτην μέ-
 σων. ἐν δὲ διατόνῳ πρῶτον μὲν ἐστὶ σχῆμα, οὗ πρῶτον
 τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ βαρὺ κεῖται, δεύτερον δέ, οὗ πρῶ-
 τον ἐπὶ τὸ ὀξύ, τρίτον, οὗ δεύτερον ἐπὶ τὸ ὀξύ, τέταρ-
 τον, οὗ πρῶτον ἐπὶ τὸ βαρὺ.
 τοῦ δὲ διὰ πασῶν εἶδη ἐστὶν ἑπτὰ. πρῶτον μὲν τὸ
 ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ
 τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ παραμέσῃ,
 ἐκαλεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μιζολύδιον.
 δεύτερον τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων περιεχόμενον, οὗ δεύτε-
 ρος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ παρυπάτης ὑπάτων
 ἐπὶ τρίτην διεζευγμένων, ἐκαλεῖτο δὲ λύδιον.
 τρίτον τὸ ὑπὸ ὀξυπύκνων περιεχόμενον, οὗ τρίτος
 ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ λιχανοῦ ὑπάτων ἐπὶ
 παρανήτην διεζευγμένων, ἐκαλεῖτο δὲ φρύγιον.
 τέταρτον τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ τέ-
 τартος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ ὑπάτης μέσων
 ἐπὶ νήτην διεζευγμένων, ἐκαλεῖτο δὲ δώριον.
 πέμπτον τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων περιεχόμενον, οὗ πέμ-
 πτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ παρυπάτης μέσων
 ἐπὶ τρίτην ὑπερβολαίων, ἐκαλεῖτο δὲ ὑπολύδιον.
 ἕκτον τὸ ὑπὸ ὀξυπύκνων περιεχόμενον, οὗ ἕκτος ὁ
 τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ ἀπὸ λιχανοῦ μέσων ἐπὶ παρα-
 νήτην ὑπερβολαίων, ἐκαλεῖτο δὲ ὑποφρύγιον.

ἑβδομον τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ βαρὺ· ἔστι δὲ ἀπὸ μέσης ἐπὶ νήτην ὑπερβολαίων ἢ ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ μέσην, ἐκαλεῖτο δὲ κοινὸν καὶ λοκριστὶ καὶ ὑποδώριον.

ἐν δὲ διατόνῳ πρῶτον μὲν ἔστιν εἶδος τὸ διὰ πασῶν, οὗ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρὺ, τέταρτον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι τὸ ἡμιτόνιον· δεύτερον δέ, οὗ τρίτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρὺ, πρῶτον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ· τρίτον δέ, οὗ δεύτερον ἐφ' ἐκάτερα· τέταρτον δὲ οὗ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρὺ, τρίτον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ· πέμπτον δέ, οὗ τέταρτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρὺ, πρῶτον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἕκτον δέ, οὗ τρίτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρὺ, δεύτερον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἑβδομον δέ, οὗ δεύτερον μὲν ἐπὶ τὸ βαρὺ, τρίτον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ἀπὸ τῶν αὐτῶν φθόγγων ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ χρώματος, καὶ ἐκαλεῖτο τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι.

Τῇ δὲ τοῦ ῥητοῦ καὶ ἀλόγου διαφορᾷ διοίσει συστήματα, ὅσα ἐκ ῥητῶν διαστημάτων σύγκειται, τῶν ἐξ ἀλόγων. ὅσα μὲν γὰρ ἐκ ῥητῶν ῥητά ἐστιν, ὅσα δὲ ἐξ ἀλόγων ἄλογα.

τῇ δὲ τοῦ ἐξῆς καὶ ὑπερβατοῦ διαφορᾷ διοίσει συστήματα τὰ διὰ τῶν ἐξῆς φθόγγων μελωδούμενα τῶν καθ' ὑπερβατόν.

τῇ δὲ τοῦ συνημμένου καὶ διεzeugμένου διαφορᾷ διοίσει συστήματα, ὅσα διὰ τῶν συνημμένων τετραχόρδων τὴν σύνθεσιν ἔχει τῶν διὰ τῶν διεzeugμένων. ἔστι δὲ συναφὴ μὲν δύο τετραχόρδων ἐξῆς μελωδουμένων, ὁμοίων κατὰ σχῆμα, φθόγγος κοινός. διάzeugεις δὲ ἔστι δύο τετραχόρδων ἐξῆς μελωδουμένων, ὁμοίων κατὰ σχῆμα, τόνος ἀνὰ μέσον. εἰσὶ δὲ αἱ πᾶσαι συναφαὶ τρεῖς· μέση, ὀξυτάτη, βαρυτάτη. καὶ ἔστι βαρυτάτη μὲν ἢ ἐκ τοῦ ὑπάτων καὶ μέσων τετραχόρδου· κοινὸς δὲ αὐτῇ συνάπτει φθόγγος ὑπάτη μέσων. μέση δὲ ἔστι συναφὴ ἢ τοῦ μέσων καὶ νητῶν συνημμένων· κοινὸς δὲ αὐτῇ συνάπτει φθόγγος μέση. ὀξυτάτη δὲ ἔστι συναφὴ ἢ τοῦ διεzeugμένων καὶ τοῦ ὑπερβολαίων· κοινὸς δὲ αὐτῇ συνάπτει φθόγγος νήτη διεzeugμένων. διάzeugεις δὲ ἔστι μία ἢ τοῦ μέσων καὶ νητῶν διεzeugμένων· κοινὸς δὲ αὐτὰ διαzeugνυσι τόνος ὁ μεταξὺ μέσης καὶ παραμέσης.

τέλεια δὲ ἔστι συστήματα δύο, ὧν τὸ μὲν ἔλαττον, τὸ δὲ μεῖζον. καὶ ἔστι τὸ μὲν ἔλαττον κατὰ συναφὴν ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην συνημμένων. ὑπάρχει δὲ ἐν αὐτῷ τετράχορδα τρία συνημμένα τάδε· ὑπάτων μέσων συνημμένων, καὶ τόνος ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ ὑπάτην ὑπάτων· συμφώνῳ δὲ ὀρίζεται τῷ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων.

τὸ δὲ μεῖζόν ἐστι κατὰ διάzeugειν ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ νήτην ὑπερβολαίων. ὑπάρχει δὲ ἐν αὐτῷ τετράχορδα μὲν τέσσαρα διὰ δυοῖν διεzeugμένα, ἀλλήλοις δὲ συνημμένα, τό τε ὑπάτων καὶ μέσων, καὶ διεzeugμένων καὶ ὑπερβολαίων, καὶ ἔτι τόνοι δύο, ὃ τε

ἀπὸ προσλαμβανομένου ἐπὶ ὑπάτην ὑπάτων καὶ ὁ ἀπὸ παραμέσης ἐπὶ μέσην. συμφώνῳ δὲ διορίζεται τῷ δις διὰ πασῶν.

πέντε δὲ ὄντων τετραχόρδων ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ συστήματι, ὅπερ ἐστὶν ἐξ ἀμφοῖν τελείων σύνθετον, τὰ μὲν δύο κοινὰ ἐστὶν ἑκατέρῳ τῶν τελείων, τό τε ὑπάτων καὶ μέσων· ἴδια δὲ τοῦ μὲν κατὰ συναφὴν τὸ νητῶν συνημμένων, τοῦ δὲ κατὰ διάζευξιν τὸ νητῶν διεζευγμένων καὶ νητῶν ὑπερβολαίων.

Τῇ δὲ τοῦ ἀμεταβόλου καὶ ἐμμεταβόλου διοίσει, καθ' ἣν διαφέρει τὰ ἀπλᾶ συστήματα τῶν μὴ ἀπλῶν. ἀπλᾶ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ πρὸς μίαν μέσην ἡρμοσμένα, διπλᾶ δὲ τὰ πρὸς δύο, τριπλᾶ δὲ τὰ πρὸς τρεῖς, πολλαπλάσια δὲ τὰ πρὸς πλείονας. ἔστι δὲ μέση φθόγγου δύναμις, ᾧ συμβέβηκε κατὰ μὲν διάζευξιν ἐπὶ μὲν τὸ ὀξὺ τόνον ἔχειν ἀσύνθετον ἀπαθῆ ὄντα τοῦ συστήματος, ἐπὶ δὲ τὸ βαρὺ δίτονον ἢ _τριημιτόνιον ἢ τόνον_ ἀσύνθετον· κατὰ δὲ συναφὴν, ᾧ συμβαίνει τριῶν τετραχόρδων συνημμένων ἥτοι τοῦ μέσου ὀξυτάτῳ εἶναι, ἥτοι τοῦ ὀξυτάτου βαρυτάτῳ. ἀπὸ δὲ τῆς μέσης καὶ τῶν λοιπῶν φθόγγων αἱ δυνάμεις γνωρίζονται· τὸ γὰρ πῶς ἔχειν ἕκαστον αὐτῶν πρὸς τὴν μέσην φανερώς γίνεται. Τόνος δὲ λέγεται τετραχῶς· καὶ γὰρ ὡς φθόγγος καὶ ὡς διάστημα καὶ ὡς τόπος φωνῆς καὶ ὡς τάσις. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ φθόγγου χρῶνται τῷ ὀνόματι οἱ λέγοντες ἐπτάτονον τὴν φόρμιγγα, καθάπερ Τέρπανδρος καὶ Ἴων. ὁ μὲν γὰρ φησιν·

ἡμεῖς τοι τετράγηρυν ἀποστέρξαντες αἰοιδᾶν
ἐπτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους.
ὁ δέ·

ἐνδεκάχορδε λύρα, δεκαβάμονα τάξιν ἔχουσα
_εἰ συμφωνούσας ἀρμονίας τριόδους·
πρὶν μὲν σ' ἐπτάτονον ψάλλον δις τέσσαρα πάντες
Ἕλληνες σπανίαν μοῦσαν ἀειράμενοι.
καὶ ἕτεροι δὲ οὐκ ὀλίγοι κέχρηνται τῷ ὀνόματι· ἐπὶ δὲ τοῦ διαστήματος, ὅταν λέγωμεν ἀπὸ μέσης ἐπὶ παραμέσην τόνον εἶναι.

ὁ δὲ ὡς τόπος φωνῆς, ὅταν λέγωμεν δώριον ἢ φρύγιον ἢ λύδιον ἢ τῶν ἄλλων τινά. εἰσὶ δὲ κατὰ Ἀριστόξενον ἰγ τόνοι·
ὑπερμιζολύδιος καὶ ὑπερφρύγιος καλούμενος·
μιζολύδιοι δύο, ὀξύτερος καὶ βαρύτερος, ὧν ὁ ὀξύτερος καὶ ὑπεριάστιος καλεῖται, ὁ δὲ βαρύτερος καὶ ὑπερδῶριος·

λύδιοι δύο, ὀξύτερος καὶ βαρύτερος, ὧν ὁ βαρύτερος καὶ αἰόλιος καλεῖται·
φρύγιοι δύο, ὀξύτερος καὶ βαρύτερος, ὧν ὁ βαρύτερος καὶ ἰάστιος καλεῖται·

δῶριος εἷς·
ὑπολύδιοι δύο, ὀξύτερος καὶ βαρύτερος, ὃς καὶ ὑποαἰόλιος καλεῖται·
ὑποφρύγιοι δύο, ὧν ὁ βαρύτερος καὶ ὑποιάστιος κα-

λείται·

ὑποδώριος.

τούτων ὀξύτατος μὲν ὁ ὑπερμιξολύδιος, βαρύτατος δὲ ὁ ὑποδώριος· οἱ δὲ ἐξῆς οἱ ἀπὸ τῶν ὀξυτάτων μέχρι τοῦ βαρυτάτου ἡμιτόνιον ἀλλήλων ὑπερέχοντες, παράλληλοι δὲ δύο τόνον, οἱ δὲ τρίτο· τριημιτόνιον· ἀναλόγως δὲ ἔξει καὶ ἐπὶ τῆς τῶν λοιπῶν τόνων διαστάσεως. ὁ δὲ ὑπερμιξολύδιος τοῦ ὑποδωρίου τῷ διὰ πασῶν ἐστὶν ὀξύτερος.

ὁ δὲ ὡς τάσις τόνος λέγεται, καθ' ὃ φαμεν ὀξυτονεῖν τινα ἢ βαρυτονεῖν ἢ μέσῳ τῷ τῆς φωνῆς τόνῳ κεχρησθαι.

Μεταβολὴ δὲ λέγεται τετραχῶς· καὶ γὰρ κατὰ γένος καὶ κατὰ σύστημα καὶ κατὰ τόνον καὶ κατὰ μελοποιίαν. κατὰ μὲν οὖν γένος γίνεται μεταβολή, ὅταν ἐκ διατόνου εἰς χρῶμα ἢ ἁρμονίαν, ἢ ἐκ χρώματος ἢ ἁρμονίας εἰς τι τῶν λοιπῶν μεταβολὴ γένηται. κατὰ σύστημα δέ, ὅταν ἐκ συναφῆς εἰς διάζευξιν ἢ ἀνάπαλιν μεταβολὴ γένηται. κατὰ τόνον δέ, ὅταν ἐκ δωρίων εἰς φρύγια, ἢ ἐκ φρυγίων εἰς λύδια ἢ ὑπερμιξολύδια ἢ ὑποδωρία, ἢ καθόλου ὅταν ἐκ τινος τῶν δεκατριῶν τόνων εἰς τινα τῶν λοιπῶν μεταβολὴ γένηται. γίνονται δὲ μεταβολαὶ ἀπὸ τῆς ἡμιτονιαίας ἀρξάμεναι μέχρι τοῦ διὰ πασῶν, ὧν αἱ μὲν κατὰ σύμφωνα γίνονται διαστήματα, αἱ δὲ κατὰ διάφωνα. τούτων δ' ἐμμελεῖς μὲν αἱ τε κατὰ σύμφωνα γινόμενα διαστήματα καὶ ἡ τονιαία. τῶν δὲ λοιπῶν αἱ μὲν ἄσπον ἐμμελεῖς ἦττον ἢ ἐκμελεῖς, αἱ δὲ μᾶλλον ἀπέχουσαι μᾶλλον. ἐν ὅσαις μὲν οὖν αὐτῶν πλείων ἡ κοινωνία, ἐμμελέστεραι· εἰσιν, ἐν ὅσαις δὲ ἐλάττων, ἐκμελέστεραι· ἐπειδὴ ἀναγκαῖον πάσῃ μεταβολῇ κοινόν τι ὑπάρχειν ἢ φθόγγον ἢ διάστημα ἢ σύστημα. λαμβάνεται δὲ ἡ κοινωνία καθ' ὁμοιότητα φθόγγων· ὅταν γὰρ ἐπ' ἀλλήλους ἐν ταῖς μεταβολαῖς πέσωσιν ὅμοιοι φθόγγοι κατὰ τὴν τοῦ πυκνοῦ μετοχήν, ἐμμελής γίνεται ἡ μεταβολή, ὅταν δὲ ἀνόμοιοι, ἐκμελής. κατὰ δὲ μελοποιίαν γίνεται μεταβολή, ὅταν ἐκ διασταλτικοῦ ἤθους εἰς συσταλτικὸν ἢ ἡσυχαστικόν, ἢ ἐξ ἡσυχαστικοῦ εἰς τι τῶν λοιπῶν ἢ μεταβολὴ γένηται. ἔστι δὲ διασταλτικὸν μὲν ἦθος μελοποιίας, δι' οὗ σημαίνεται μεγαλοπρέπεια καὶ διάρμα ψυχῆς ἀνδρῶδες καὶ πράξεις ἡρωϊκαὶ καὶ πάθη τούτοις οἰκεῖα. χρητὴς δὲ τούτοις μάλιστα μὲν ἡ τραγωδία καὶ τῶν λοιπῶν δὲ ὅσα τούτου ἔχεται τοῦ χαρακτήρος. συσταλτικὸν δέ, δι' οὗ συνάγεται ἡ ψυχὴ εἰς ταπεινότητα καὶ ἄνανδρον διάθεσιν. ἀρμόσει δὲ τὸ τοιοῦτον κατάστημα τοῖς ἐρωτικοῖς πάθεσι καὶ θρήνοις καὶ οἴκτοις καὶ τοῖς παραπλησίοις. ἡσυχαστικὸν δὲ ἦθος ἐστὶ μελοποιίας, ᾧ παρέπεται ἡρεμότης ψυχῆς καὶ κατάστημα ἐλευθέρion τε καὶ εἰρηνικόν. ἀρμόσουσι δὲ αὐτῷ ὕμνοι, παιᾶνες, ἐγκώμια, συμβουλαὶ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

Μελοποιία ἐστὶ χρήσις τῶν προειρημένων μερῶν τῆς ἁρμονικῆς καὶ ὑποκειμένων δυνάμιν ἐχόντων. δι'

ὧν δὲ μελοποιΐα ἐπιτελεῖται, δ' ἐστίν· ἀγωγή, πλοκή, πετ-
τεία, τονή. ἀγωγή μὲν οὖν ἐστίν ἢ διὰ τῶν ἐξῆς φθόγ-
γων ὁδὸς τοῦ μέλους, πλοκή δὲ ἢ ἐναλλάξ τῶν διαστη-
μάτων θέσις παράλληλος, πεττεία δὲ ἢ ἐφ' ἑνὸς τόνου
πολλάκις γινομένη πληῆξις, τονή δὲ ἢ ἐπὶ πλείονα χρόνον
μονὴ κατὰ μίαν γινομένη προφορὰν τῆς φωνῆς.
διάγραμμα δὲ σχῆμα ἐπίπεδον τὰς τῶν μελωδου-
μένων περιέχον δυνάμεις.
δύναμις δὲ ἐστὶ τάξις φθόγγου ἐν συστήματι, ἢ δύ-
ναμις ἐστὶ τάξις φθόγγου, δι' ἧς γνωρίζομεν τῶν φθόγ-
γων ἕκαστον.
μελοποιΐα δὲ ἐστὶ χρῆσις τῶν ὑποκειμένων τῇ ἁρμο-
νικῇ πραγματεία πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐκάστης ὑποθέσεως.
οὗτος ὁ ὅρος τῆς κατὰ τὸ ἡρμοσμένον ἐστὶ πραγμα-
τεία.